

نگاهی به چهره‌های محبوب و مؤلفه‌های چهره‌شدن در سینمای پس از انقلاب

رمز و رازهای محبوبیت

محمد رضا کردلو: مسیری که سینمای ایران در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ طی کرد، به مطرح شدن چهره‌هایی انجامید که به عنوان قهرمان یا سوپرستار، شخصیت‌های محبوب سینمایی این دهه را می‌سازند. جمشید هاشم‌پور و فرامرز قریب‌ان از جمله این چهره‌ها هستند. اگر چه مسیری که سینما در نیمه دوم دهه ۷۰ طی می‌کند، مقدمات حذف یا تحدید قهرمان محوری از سینمای بدنه را پیش می‌گیرد اما درام‌ها و فیلم‌های عاشقانه نیز با میزانی از اکشن و آنچه مورد استقبال مخاطب آن روز بود، ساخته می‌شوند. ابوالفضل پورعرب و فریبرز عرب‌نیا چهره‌های جدی این فیلم‌ها هستند. چهره‌های محبوب آن دهه که عکس‌هایشان پوستر می‌شد و علاقه‌مندان سینما دنبال‌شان می‌کردند.

اگر بخواهیم برای سینمای دفاع مقدس در ژانر اکشن، تنها یک شمایل قهرمان نام ببریم، بی‌تردید آن یک نفر «جمشید هاشم‌پور» است؛ بازیگری عقاب‌ها، پایگاه جهنمی، بازداشتگاه، ضربه طوفان، رنج، پرواز از اردوگاه، باشگاه سری، هیوا، نفوذی، قارچ سمی و مزرعه پدري از جمله فیلم‌های متناسب با سینمای اکشن بود. هاشم‌پور در عین حال یکی از پرکارترین بازیگران فیلم سینمایی بازی کرده است؛ فیلم‌هایی که عمدتاً قهرمان محور بودند. فرامرز قریب‌ان دیگر قهرمانی بود که با توجه معنوی، قهرمان متفاوت‌تری را در این دهه معرفی می‌کرد. اما با این قهرمان‌ها نامهربانی شد. حتی سیمرغ هم با آنها نامهربانی کرد. هاشم‌پور در حالی در جشنواره سی‌وششم فجر به عنوان بهترین بازیگر نقش مکمل مرد انتخاب شد که نقشش به هیچ‌وجه یادآور قهرمان نبود. جمشید هاشم‌پور برای بازی در فیلم دار کوب، به خاطر ایفای نقش یک دلال خرید و فروش نوزاد این جایزه را گرفت؛ نقشی که هیچ ارتباطی به یک قهرمان ندارد و فرسنگ‌ها با «جمشید هاشم‌پور» که از هلی کوپتر روی هوا به زمین می‌پرد یا با حرکت‌های خارق‌العاده زمینی‌اش همزمان ۳۰ نفر را به زمین می‌کوفت، فاصله داشت.

پهران رادان و تعدادی بازیگر دیگر با موج حضور چهره‌های جذاب جوان به سینما می‌آیند. قبل از گلزار و رادان البته امین حیایی با حفظ ویژگی‌های توأم آن بازی در فیلم‌های کم‌دی، اکشن و رمانتیک به سینما آمد و تقریباً تجربه‌های بسیار موفق و البته غیرقابل قیاسی با گلزار داشت. حامی، هتل کارتون، علف‌های هرز، مزاج، مانی و نند، زن زیادی، دایره رنگی، عروس خوشقدم، رز زرد، مهمان مامان، اخراجی‌ها، کما، شارلاتان، شام عروسی، قاردهای طلا، شعله‌ور و دار کوب از جمله فیلم‌هایی هستند که امین حیایی در آنها ایفای نقش کرده است. حیایی چند سال رکورد تعداد بازی در فیلم‌ها را هم می‌زند و از پرکارترین بازیگران ۲۵ سال گذشته است. حیایی فرصت کار کردن با چهره‌های مطرح سینمایی را هم داشته است.

بسیار از دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای عطاران پیش می‌گیرد و حضور او در هر فیلمی تبدیل به یک برگ برنده می‌آید. ورود آقایان ممنوع، مصادره، نینگ فیلم‌های دیگر شهادی بر این ادعاست. اکبر عبدی شاید بسیار قبل تر از عطاران ویژگی‌های او را در سینما داشت. بازی‌های او در نزدیک به ۴ دهه اخیر، همواره غافلگیرکننده بوده و با شدت و ضعف از بازیگران بفروش سینما به حساب می‌آید. رضا عطاران در سال‌های اخیر از عبدی هم محبوب‌تر و بفروش‌تر شده است. از او به پولسازترین بازیگر سینما تعبیر شده است؛ ۱۶ میلیارد تومان برای «من سالوادور نیستم» (منوچهر هادی) در اکران ۹۵، ۲۱ میلیارد تومان برای «هنگ عنبر ۲» (سامان مقدم) در اکران ۹۶ و نزدیک به ۴۰ میلیارد تومان برای «هزار پا» (ابوالحسن داودی) در اکران ۹۷. عطاران برای بازی در هزار پا ۱۰ درصد از مالکیت فیلم دستمزد به همراه ۳۰۰ میلیون تومان را دریافت کرد. این عدد برای بسیاری از چهره‌های هنری دست‌نیافتنی است.

پهران رادان و تعدادی بازیگر دیگر با موج حضور چهره‌های جذاب جوان به سینما می‌آیند. قبل از گلزار و رادان البته امین حیایی با حفظ ویژگی‌های توأم آن بازی در فیلم‌های کم‌دی، اکشن و رمانتیک به سینما آمد و تقریباً تجربه‌های بسیار موفق و البته غیرقابل قیاسی با گلزار داشت. حامی، هتل کارتون، علف‌های هرز، مزاج، مانی و نند، زن زیادی، دایره رنگی، عروس خوشقدم، رز زرد، مهمان مامان، اخراجی‌ها، کما، شارلاتان، شام عروسی، قاردهای طلا، شعله‌ور و دار کوب از جمله فیلم‌هایی هستند که امین حیایی در آنها ایفای نقش کرده است. حیایی چند سال رکورد تعداد بازی در فیلم‌ها را هم می‌زند و از پرکارترین بازیگران ۲۵ سال گذشته است. حیایی فرصت کار کردن با چهره‌های مطرح سینمایی را هم داشته است.

بسیار از دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای عطاران پیش می‌گیرد و حضور او در هر فیلمی تبدیل به یک برگ برنده می‌آید. ورود آقایان ممنوع، مصادره، نینگ فیلم‌های دیگر شهادی بر این ادعاست. اکبر عبدی شاید بسیار قبل تر از عطاران ویژگی‌های او را در سینما داشت. بازی‌های او در نزدیک به ۴ دهه اخیر، همواره غافلگیرکننده بوده و با شدت و ضعف از بازیگران بفروش سینما به حساب می‌آید. رضا عطاران در سال‌های اخیر از عبدی هم محبوب‌تر و بفروش‌تر شده است. از او به پولسازترین بازیگر سینما تعبیر شده است؛ ۱۶ میلیارد تومان برای «من سالوادور نیستم» (منوچهر هادی) در اکران ۹۵، ۲۱ میلیارد تومان برای «هنگ عنبر ۲» (سامان مقدم) در اکران ۹۶ و نزدیک به ۴۰ میلیارد تومان برای «هزار پا» (ابوالحسن داودی) در اکران ۹۷. عطاران برای بازی در هزار پا ۱۰ درصد از مالکیت فیلم دستمزد به همراه ۳۰۰ میلیون تومان را دریافت کرد. این عدد برای بسیاری از چهره‌های هنری دست‌نیافتنی است.

سیدشهاب حسینی در دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ ظهور و بروز مشاهیری معرفی شد و خیلی زود به سینما آمد. «سوپرستار» او با پلیس جوان در تلویزیون ایران در دهه ۸۰ تبدیل کرد. او برای فیلم سوپرستار سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول را دریافت کرد و بعد از آن با «جدایی نادر از سیمین» همکاری‌اش با فرزادی را ادامه داد تا اینکه برای بازی در نقش عماد در «فروشنده» جایزه بهترین بازیگر مرد را از کن دریافت کرد. او بی‌شک ستاره دهه‌های ۸۰ و ۹۰ بوده است که فیلم‌های خوب بسیار و جوایز داخلی و خارجی بر شماری در کارنامه‌اش به چشم می‌خورد. شهاب حسینی که فعالیت هنری خود را با کار مجری‌گری آغاز کرده بود، خیلی زود اجرا را رها کرد و وارد دنیای بازیگری شد و با تجربه نقش‌های متفاوت در سینما و چند سریال پر بیننده، روز بروز شناخته شده‌تر و محبوب‌تر شد.

بسیار از دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای عطاران پیش می‌گیرد و حضور او در هر فیلمی تبدیل به یک برگ برنده می‌آید. ورود آقایان ممنوع، مصادره، نینگ فیلم‌های دیگر شهادی بر این ادعاست. اکبر عبدی شاید بسیار قبل تر از عطاران ویژگی‌های او را در سینما داشت. بازی‌های او در نزدیک به ۴ دهه اخیر، همواره غافلگیرکننده بوده و با شدت و ضعف از بازیگران بفروش سینما به حساب می‌آید. رضا عطاران در سال‌های اخیر از عبدی هم محبوب‌تر و بفروش‌تر شده است. از او به پولسازترین بازیگر سینما تعبیر شده است؛ ۱۶ میلیارد تومان برای «من سالوادور نیستم» (منوچهر هادی) در اکران ۹۵، ۲۱ میلیارد تومان برای «هنگ عنبر ۲» (سامان مقدم) در اکران ۹۶ و نزدیک به ۴۰ میلیارد تومان برای «هزار پا» (ابوالحسن داودی) در اکران ۹۷. عطاران برای بازی در هزار پا ۱۰ درصد از مالکیت فیلم دستمزد به همراه ۳۰۰ میلیون تومان را دریافت کرد. این عدد برای بسیاری از چهره‌های هنری دست‌نیافتنی است.

نیز این روزها بازیگران خاص خود را دارد، بازیگرانی که به پر فروش شدن آثار کم‌کم می‌کنند. نوید محمدزاده و جواد عزتی از جمله آنها هستند. جواد عزتی یکی از پرکارترین بازیگران دهه ۹۰ است که بازی در نقش‌های مختلف بویژه کم‌دی را تجربه کرده است و به فروش فیلم‌ها کمک کرده است. جواد عزتی اگر چه از سوی جشنواره فیلم فجر به شکل عجیبی نادیده گرفته شده است اما خود نیز در حال تبدیل شدن به یک تیپ در ملودرام‌ها و درام‌های اجتماعی است.

سیدشهاب حسینی در دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ ظهور و بروز مشاهیری معرفی شد و خیلی زود به سینما آمد. «سوپرستار» او با پلیس جوان در تلویزیون ایران در دهه ۸۰ تبدیل کرد. او برای فیلم سوپرستار سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول را دریافت کرد و بعد از آن با «جدایی نادر از سیمین» همکاری‌اش با فرزادی را ادامه داد تا اینکه برای بازی در نقش عماد در «فروشنده» جایزه بهترین بازیگر مرد را از کن دریافت کرد. او بی‌شک ستاره دهه‌های ۸۰ و ۹۰ بوده است که فیلم‌های خوب بسیار و جوایز داخلی و خارجی بر شماری در کارنامه‌اش به چشم می‌خورد. شهاب حسینی که فعالیت هنری خود را با کار مجری‌گری آغاز کرده بود، خیلی زود اجرا را رها کرد و وارد دنیای بازیگری شد و با تجربه نقش‌های متفاوت در سینما و چند سریال پر بیننده، روز بروز شناخته شده‌تر و محبوب‌تر شد.

بسیار از دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای عطاران پیش می‌گیرد و حضور او در هر فیلمی تبدیل به یک برگ برنده می‌آید. ورود آقایان ممنوع، مصادره، نینگ فیلم‌های دیگر شهادی بر این ادعاست. اکبر عبدی شاید بسیار قبل تر از عطاران ویژگی‌های او را در سینما داشت. بازی‌های او در نزدیک به ۴ دهه اخیر، همواره غافلگیرکننده بوده و با شدت و ضعف از بازیگران بفروش سینما به حساب می‌آید. رضا عطاران در سال‌های اخیر از عبدی هم محبوب‌تر و بفروش‌تر شده است. از او به پولسازترین بازیگر سینما تعبیر شده است؛ ۱۶ میلیارد تومان برای «من سالوادور نیستم» (منوچهر هادی) در اکران ۹۵، ۲۱ میلیارد تومان برای «هنگ عنبر ۲» (سامان مقدم) در اکران ۹۶ و نزدیک به ۴۰ میلیارد تومان برای «هزار پا» (ابوالحسن داودی) در اکران ۹۷. عطاران برای بازی در هزار پا ۱۰ درصد از مالکیت فیلم دستمزد به همراه ۳۰۰ میلیون تومان را دریافت کرد. این عدد برای بسیاری از چهره‌های هنری دست‌نیافتنی است.

نیز این روزها بازیگران خاص خود را دارد، بازیگرانی که به پر فروش شدن آثار کم‌کم می‌کنند. نوید محمدزاده و جواد عزتی از جمله آنها هستند. جواد عزتی یکی از پرکارترین بازیگران دهه ۹۰ است که بازی در نقش‌های مختلف بویژه کم‌دی را تجربه کرده است و به فروش فیلم‌ها کمک کرده است. جواد عزتی اگر چه از سوی جشنواره فیلم فجر به شکل عجیبی نادیده گرفته شده است اما خود نیز در حال تبدیل شدن به یک تیپ در ملودرام‌ها و درام‌های اجتماعی است.

سیدشهاب حسینی در دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ ظهور و بروز مشاهیری معرفی شد و خیلی زود به سینما آمد. «سوپرستار» او با پلیس جوان در تلویزیون ایران در دهه ۸۰ تبدیل کرد. او برای فیلم سوپرستار سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول را دریافت کرد و بعد از آن با «جدایی نادر از سیمین» همکاری‌اش با فرزادی را ادامه داد تا اینکه برای بازی در نقش عماد در «فروشنده» جایزه بهترین بازیگر مرد را از کن دریافت کرد. او بی‌شک ستاره دهه‌های ۸۰ و ۹۰ بوده است که فیلم‌های خوب بسیار و جوایز داخلی و خارجی بر شماری در کارنامه‌اش به چشم می‌خورد. شهاب حسینی که فعالیت هنری خود را با کار مجری‌گری آغاز کرده بود، خیلی زود اجرا را رها کرد و وارد دنیای بازیگری شد و با تجربه نقش‌های متفاوت در سینما و چند سریال پر بیننده، روز بروز شناخته شده‌تر و محبوب‌تر شد.

بسیار از دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای دهه‌های ۸۰ و ۹۰ سینمای عطاران پیش می‌گیرد و حضور او در هر فیلمی تبدیل به یک برگ برنده می‌آید. ورود آقایان ممنوع، مصادره، نینگ فیلم‌های دیگر شهادی بر این ادعاست. اکبر عبدی شاید بسیار قبل تر از عطاران ویژگی‌های او را در سینما داشت. بازی‌های او در نزدیک به ۴ دهه اخیر، همواره غافلگیرکننده بوده و با شدت و ضعف از بازیگران بفروش سینما به حساب می‌آید. رضا عطاران در سال‌های اخیر از عبدی هم محبوب‌تر و بفروش‌تر شده است. از او به پولسازترین بازیگر سینما تعبیر شده است؛ ۱۶ میلیارد تومان برای «من سالوادور نیستم» (منوچهر هادی) در اکران ۹۵، ۲۱ میلیارد تومان برای «هنگ عنبر ۲» (سامان مقدم) در اکران ۹۶ و نزدیک به ۴۰ میلیارد تومان برای «هزار پا» (ابوالحسن داودی) در اکران ۹۷. عطاران برای بازی در هزار پا ۱۰ درصد از مالکیت فیلم دستمزد به همراه ۳۰۰ میلیون تومان را دریافت کرد. این عدد برای بسیاری از چهره‌های هنری دست‌نیافتنی است.

نیز این روزها بازیگران خاص خود را دارد، بازیگرانی که به پر فروش شدن آثار کم‌کم می‌کنند. نوید محمدزاده و جواد عزتی از جمله آنها هستند. جواد عزتی یکی از پرکارترین بازیگران دهه ۹۰ است که بازی در نقش‌های مختلف بویژه کم‌دی را تجربه کرده است و به فروش فیلم‌ها کمک کرده است. جواد عزتی اگر چه از سوی جشنواره فیلم فجر به شکل عجیبی نادیده گرفته شده است اما خود نیز در حال تبدیل شدن به یک تیپ در ملودرام‌ها و درام‌های اجتماعی است.

منفی در ذهن مخاطب نشان دهنده این نیست که این اثر یک کار پژوهشی نیست؟ شخصیتی را که می‌توانست با جنبه‌های مثبت و منفی خویش به قدر کافی تاثیر گذار باشد، چرا باید از ابعاد غیر آیینی و غیرواقعی (به معنای ذهنیات نویسنده) برای مخاطب تصویر کرد؟ کتاب «یک محسن عزیز» اگر چه طبق ادعای مقدمه قرار بوده است در ژانر پژوهشی، روایتی باشد از سرگذشت قهرمانی‌های شهید محسن وزوایی اما متأسفانه در طی مسیر چهار بحران گونه شده و جنبه‌های دراماتیک و عامه‌پسندی رمان‌های امروزی در متن اثر گذاشته و کتاب را از گونه مستند روایی خارج کرده و عناصر ادبیات دراماتیک را به خود راه داده است. بهلا با ارفاق این یک رمان عامه‌پسند است نه یک تاریخ شفاهی یا سرگذشت‌نامه‌نویسی. اما سوال بسیار جدی‌تری وجود دارد که چرا این کتاب به این روز افتاده است؟ پاسخ را در اعتراف نویسنده به احساسات‌نست به سوز و روایت در صفحه ۲۶، پنج خط مانده به آخر بخوانید و این را بدانید که شیفته‌گی سرگذشت‌نویس‌ها یا مصاحبه‌گران تاریخ شفاهی به سوز روایت (یا مصاحبه‌شونده) به نوشته‌ها و مصاحبه‌ها سمت و سو می‌دهد و این خود از آسیب‌های جدی این حوزه از نگارش‌های ادبی- تاریخی است.

نشان داده است). این دعا را به جز خدا غرور هم شنید که ساعت‌ها همانجا منتظر محسن نشسته بود. فهمید سماع مکیده بود. بخار شد و پرید. (جان‌بخشی به مفاهیم انتزاعی برای مثبت نشان دادن شهید وزوایی با تکیه بر فانتزی‌های ذهنی نویسنده) تصویرهای جنسیتی و غیر آیینی از شهید با بن‌مایه‌های رمانتیک در متن بارها تکرار شده است. «خود محسن احساس می‌کرد وقتی توی میهمانی‌ها از جلوی جمع دختران فامیل رد می‌شود، پشت سرش همه‌همه آرامی می‌گیرد. می‌داندست درباره او حرف می‌زند. شیک‌پوشی‌اش هم در جذابیتش تاثیر مثبت نبود. محسن از ازدواج بدش نمی‌آمد، مخصوصاً که تب ازدواج بین رفقاییش گرم شده بود. حالا دیگر کمتر به آن دختر مهندسی شیمی فکر می‌کرد (تصویری از تاثیرگذاری جنسیتی شهید که در نوع خودش اگر نگوئیم بدعتی در الگوسازی از شخصیت شهادت، دست‌کم ملودرامی سینمایی و کلیشه‌ای عامه‌پسند و دارای بن‌مایه رمانتیک است که مثل این تصویر بارها و بارها در کتاب

نشان داده است). این دعا را به جز خدا غرور هم شنید که ساعت‌ها همانجا منتظر محسن نشسته بود. فهمید سماع مکیده بود. بخار شد و پرید. (جان‌بخشی به مفاهیم انتزاعی برای مثبت نشان دادن شهید وزوایی با تکیه بر فانتزی‌های ذهنی نویسنده) تصویرهای جنسیتی و غیر آیینی از شهید با بن‌مایه‌های رمانتیک در متن بارها تکرار شده است. «خود محسن احساس می‌کرد وقتی توی میهمانی‌ها از جلوی جمع دختران فامیل رد می‌شود، پشت سرش همه‌همه آرامی می‌گیرد. می‌داندست درباره او حرف می‌زند. شیک‌پوشی‌اش هم در جذابیتش تاثیر مثبت نبود. محسن از ازدواج بدش نمی‌آمد، مخصوصاً که تب ازدواج بین رفقاییش گرم شده بود. حالا دیگر کمتر به آن دختر مهندسی شیمی فکر می‌کرد (تصویری از تاثیرگذاری جنسیتی شهید که در نوع خودش اگر نگوئیم بدعتی در الگوسازی از شخصیت شهادت، دست‌کم ملودرامی سینمایی و کلیشه‌ای عامه‌پسند و دارای بن‌مایه رمانتیک است که مثل این تصویر بارها و بارها در کتاب

حدیث مدعیان و خیال همکاران

نشان داده است). این دعا را به جز خدا غرور هم شنید که ساعت‌ها همانجا منتظر محسن نشسته بود. فهمید سماع مکیده بود. بخار شد و پرید. (جان‌بخشی به مفاهیم انتزاعی برای مثبت نشان دادن شهید وزوایی با تکیه بر فانتزی‌های ذهنی نویسنده) تصویرهای جنسیتی و غیر آیینی از شهید با بن‌مایه‌های رمانتیک در متن بارها تکرار شده است. «خود محسن احساس می‌کرد وقتی توی میهمانی‌ها از جلوی جمع دختران فامیل رد می‌شود، پشت سرش همه‌همه آرامی می‌گیرد. می‌داندست درباره او حرف می‌زند. شیک‌پوشی‌اش هم در جذابیتش تاثیر مثبت نبود. محسن از ازدواج بدش نمی‌آمد، مخصوصاً که تب ازدواج بین رفقاییش گرم شده بود. حالا دیگر کمتر به آن دختر مهندسی شیمی فکر می‌کرد (تصویری از تاثیرگذاری جنسیتی شهید که در نوع خودش اگر نگوئیم بدعتی در الگوسازی از شخصیت شهادت، دست‌کم ملودرامی سینمایی و کلیشه‌ای عامه‌پسند و دارای بن‌مایه رمانتیک است که مثل این تصویر بارها و بارها در کتاب

نقد

ادامه از صفحه اول

است که فقط با شجاعت و نترسی محسن و توکلش ساخته شده بود (مصادره تصمیمات جمعی و عملکرد رزمندگان به چهره مثبت شهید وزوایی که این کار کرد بارها تکرار شده است). «آیا می‌توانست با حاج‌احمد کار کند و با او کنار بیاید؟ در غرب که بود دورادور شنیده بسود حاجی اخلاقی خاصی دارد. فکر و خیال مثل چوبی که مامان بعد از شست‌وشو به تشک تختش می‌زد بر روانش ضربه وارد می‌کرد. (شخصیت مثبت محسن که در تعارض و کشمکش درونی سخت -به اندازه ضربه‌های چوب بر تشک- با شخصیت منفی حاج‌احمد متوسلین قرار داده شده است) «و این حرف‌ها نه به خاطر مدل موهای محسن و تیپ مرتبش بود، بلکه حرف زدن و سکنتات و کلماتی که در سخنرانی‌اش به کار می‌برد این پالس‌ها را می‌داد (تصویرسازی از ظواهر شهید که با الگوپذیری‌های مخاطب عامه‌پسند جور درمی‌آید و بارها در متن تکرار شده است). «در خانه که بود همیشه جلوی موهایش را سشوار می‌کشید اما به خاطر حالتی که موهایش داشتند با چند حرکت دست و شانه هم می‌توانست آنها را مجاب کند که